

شاخصه‌های مؤثر در محله‌گزینی شهروندان اصفهانی در بافت تاریخی

احمد دانائی‌نیا^{۱*} - حامد ترکی باغبادرانی^۲

۱. استادیار گروه معماری، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران (نویسنده مسئول).
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۱/۱۵ تاریخ اصلاحات: ۹۸/۰۹/۱۶ تاریخ پذیرش نهایی: ۹۹/۰۳/۱۲ تاریخ انتشار: ۹۹/۰۶/۳۱

چکیده

محله به‌عنوان یک مکان- رفتار مهم، علاوه بر ظرفیت‌های فراوان اجتماعی، فرهنگی و کالبدی، نقش شایان توجهی در محله‌گزینی و گرایش به سکونت دائم شهروندان بر عهده دارد. پرداختن به این مهم از موضوعات اساسی در حیات اجتماعی بافت‌های تاریخی به شمار می‌آید؛ به‌گونه‌ای که متناسب با میزان و عمق شناخت از معیارهای محله‌گزینی، مسکن‌پذیری نیز از دوام و پایداری بیشتری برخوردار خواهد شد. پژوهش با طرح این پرسش که شاخصه‌های محله‌گزینی در بافت تاریخی شهر اصفهان چیست و آیا با جابه‌جایی مکان، شاخصه‌های محله‌گزینی نیز تغییر می‌کند؟ در پی آن است که به مؤلفه‌های مؤثر در انتخاب محله و شناسایی شاخصه‌های مکان‌گزینی در بافت تاریخی اصفهان دست یابد. روش پژوهش کیفی و در حوزه روش‌شناسی متکی به توصیف و تحلیل است. بدین منظور، سه محله درب امام، علیقلی‌آقا و جلفا در بافت تاریخی اصفهان مبتنی بر ماتریس گولر انتخاب‌شده و چهار شاخصه اصلی در محله‌گزینی یعنی امنیت، همسایگی سازگار، دسترسی به مرکز خرید و دسترسی به شبکه حمل‌ونقل عمومی، در نمونه‌ای با تعداد ۹۰ نفر، مورد پرسش قرار گرفته و از طریق آزمون لیکرت دیدگاه پرسش‌شوندگان سنجش شده است؛ سپس با روش AHP، شاخصه‌های محله‌گزینی در محله‌های منتخب، ارزیابی شده و ضرایب اهمیت هر یک از شاخصه‌ها محاسبه و تحلیل شده است. استنتاج‌ها نشان می‌دهد که شاخصه امنیت بالاترین رتبه را در بین شاخصه‌ها کسب نموده است. همسایگی سازگار، دسترسی به مرکز خرید و شبکه حمل‌ونقل عمومی اولویت‌های مهم بعدی محله‌گزینی از سوی ساکنان تعیین شده‌اند و از این حیث، محله علیقلی‌آقا بالاترین رتبه در میان محله‌های بررسی شده را به خود اختصاص داده است.

واژگان کلیدی: محله‌گزینی، بافت تاریخی، مؤلفه‌های کیفی، فرآیند تحلیل سلسله مراتبی.

۱. مقدمه

محل، نخستین مکانی است که فرد بعد از محیط خانه به آن پا می‌گذارد؛ با آن پیوندهای اجتماعی برقرار می‌کند و در گذر زمان، با هویت انسان ممزوج می‌شود؛ در نتیجه از آن تأثیر می‌گیرد و بر آن تأثیر می‌گذارد. مطالعه این ساختار غنی، در زمره مهم‌ترین موضوعات در حوزه مطالعات اجتماعی و رفتارشناسی است. نظر به اهمیت نقش محل در پرورش شخصیت فردی و اجتماعی ساکنان، پژوهش‌های جامعی نیز در این حوزه انجام شده است؛ اما موضوع محله‌گزینی از منظر ساکنان، در زمره مباحثی است که کمتر مورد توجه قرار گرفته است و شاخص‌ها و معیارهای سکونت، غالباً از سوی متخصصان و برنامه‌ریزان ارزیابی و اعمال شده است. پژوهش در خصوص چگونگی تحقق معیارهای سکونت از منظر ساکنان و بررسی زمینه‌های تحقق آن می‌تواند، ابعاد پایداری اجتماعی در مقیاس محلی و شهری را ارتقاء بخشیده و زمینه‌ساز تعاملات اجتماعی عمیق‌تر شود.

واکاوی نظام محله‌های تاریخی مبین آن است که در گونه‌شناسی سکونت شهروندان، با دو طیف عمده مواجه هستیم. دسته نخست، طی یک نظام موروثی، در گزینش محل سکونت خود حق انتخاب نداشته و سکونت در خانه پدری، الزاماً دلیل سکونت در بافت تاریخی تلقی می‌شود. دسته دوم، با انتخاب و رضایت خاطر، سکونت در بافت تاریخی را انتخاب نموده و در آن سکنی گزیده‌اند. این نوع سکونت مبتنی بر قابلیت‌های محیط و توأم با یک انتخاب ارزشی شکل گرفته و شهروندان متناسب با انتظاراتی که از مکان زندگی دارند، بدان جذب شده و به تعبیری مهندسی سکونت بر آن حاکم است. دستیابی به شاخصه‌های ارزشی سکونت و معیارهای آن، از آن جهت که ضامن تداوم حیات در نظام محله است، مهم‌ترین هدفی است که پژوهش حاضر در پی آن است و چنانچه جهت تحقق عملی مؤلفه‌ها برنامه‌ریزی مناسبی صورت پذیرد، می‌توان انتظار داشت که زمینه حضور واقعی شهروندان در بافت تاریخی فراهم شود. پژوهش حاضر، در پی پاسخگویی به این پرسش است که گروه دوم، منطبق بر چه معیارهایی محله تاریخی را برای سکونت انتخاب نموده‌اند و آیا با جابه‌جایی مکان، شاخصه‌های محله‌گزینی تغییر می‌کند؟ از این رو مفهوم مکان که تداعی‌کننده استمرار سکونت در محلات تاریخی است، موضوعیت یافته و محور پژوهش قرار می‌گیرد. چنانچه در تعیین معیارها موفقیت حاصل شود، زمینه‌های سکونت پایدار محلی فراهم خواهد شد.

۲. پیشینه موضوع

محله به مثابه بستر شکل‌گیری و بازیابی هویت جمعی، طیفی از گروه‌های اجتماعی را در خود جای داده که پاسخ به نیازهای کالبدی، تنها وظیفه آن نیست؛ بلکه یک هویت معناداری است که به سبب نوع روابطی که در آن شکل

می‌گیرد، اعتبار آن در گرو ساکنانش تعریف می‌شود و بدین سبب، شناخت آن، پایه بازشناسی شهر در راستای مدیریت نظام‌مند شهری تلقی می‌شود (Bastanirad, 2012, p. 2). در محله پایدار، پاسخ‌دهی به طیف وسیعی از نیازها، لازمه حیات جمعی و شرط مهم ارتقاء کیفی سکونت به شمار می‌رود. بی‌جهت نیست که کانت، فضا را به‌عنوان پایه و مرجع درک انسانی و متمایز از ماده می‌داند (Norberg-Schulz, 1998, p. 8) و راپاپورت، رویکرد فرهنگی و اجتماعی را در مورد مکان غالب می‌داند و ساختمان‌ها را محصول صرف عوامل جغرافیایی نمی‌داند و ایده‌های اجتماعی-اقتصادی، ارزش‌ها و باورها و متغیرهای فرهنگی را به‌عنوان عوامل مهم شکل‌گیری مکان می‌داند (Rapoport, 2005, p. 285).

پیوند فرد با مکان به نوعی که انسان خود را جزئی از مکان بداند و بر اساس تجربه‌های خود از نشانه‌ها، معانی و عملکردها نقشی از آن را در ذهن متصور سازد، عامل مهمی در شکل‌گیری یک محله مطلوب است که در شکل‌گیری این رویداد، وجود خاطرات جمعی، خودی شدن با مکان، عضو بودن در جامعه محلی، اثرگذار بودن در محله، رضایت از محله و خصوصی بودن فضا نقش اساسی دارد (GhaediTalkhonche & Danaeinia, 2016, p. 5).

به‌هرروی، چه محله را به‌عنوان واحد خودکفایی بدانیم (نظریه باغشهر هاوارد در ۱۹۵۷) و یا آن را والدین یک خانوار و راهکاری برای ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان تلقی کنیم (Mumford, 1954) و یا منطبق بر دیدگاه ترنر^۱ و فیچتر^۲ (۱۹۷۰)، اعتبار محله را به‌عنوان بستری برای برقراری روابط با سایرین ارتقاء بخشیم، محله، شاکله هویتی و معنا بخشی به مکان است.

پژوهش‌های گسترده و متنوع به موضوع محله، مبین اهمیت بالای موضوع است اما شناخت ابعاد کیفی مکان‌گزینی از منظر ساکنان (باهدف توسعه مشارکتی محله) و دستیابی به کیفیات و شاخصه‌های سکونت مطلوب، موضوع مهمی است که ضمن تأکید بر محله محوری به‌عنوان رکن حیات جمعی، معیارهای ساکنان را در انتخاب محله موردبررسی قرار می‌دهد.

۱-۲- چيستی محله

کیفیت زندگی^۳، مفهوم گسترده‌ای است که برای افراد و گروه‌های مختلف دارای معانی گوناگونی است و همچون سایر مفاهیم اجتماعی، واجد ارزش‌های مفهومی است که با شناخت آن علاوه بر اشراف بر مفهوم آن می‌توان به وجوه تمایز و تشابه آن با سایر مفاهیم واقف شد. چارچوب اصلی شاخص‌های کیفیت زندگی را مضامین اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و ویژگی‌های فردی شکل می‌دهد اما این شاخص‌های سلامتی و کیفیت محیطی نیز در مطالعات کیفیت زندگی اهمیت زیادی دارند (Fryback, Palta, Cherepanov, Bolt, & Kim, 2010, p. 2). ارتباط

بین شخص و محیط از جمله عوامل مهمی است که در ارزیابی کیفیت زندگی مؤثر واقع می‌شود. بدین ترتیب که در ارتباط میان شخص و محیط، توسط ویژگی‌های شخصی همچون سن، وضعیت اجتماعی- اقتصادی و روش‌های مختلف سازگاری، خصیصه‌های محیط همچون ارزش‌های موجود در محیط یا ظرفیت ارزشی آن، قابلیت سنجش‌پذیری و ویژگی‌های خاص محیط و ویژگی‌های منتج از اثرات متقابل شخص و محیط به‌نوعی تعامل برانگیزنده بین فرد و محیط پیرامونش منجر می‌شود (Poll, 2000, p. 15). از جمله عواملی که بر این مهم تأثیرگذار است، محل سکونت آدمی است. در قرآن کریم از سکونت به‌عنوان یک مفهوم ارزشی و یک نعمت الهی یاد شده است (Quran, Nahl, p. 80). «ابن‌سینا» در کتاب اول قانون، بحث مزاج مکان را متأثر از عواملی همچون میزان و نحوه بهره از آفتاب و ماه، نوع خاک و گیاهان، حیوانات و نوع آب‌وهوا است، می‌داند و نقش آن‌ها را بر انتخاب محل سکونت اثرگذار می‌داند (Avicenna, 1023). خواجه نصیر طوسی نیز بنیادی استوار (در برابر حوادث طبیعی و بلاها)، تأمین نور، برخورداری از نسیم و هوای مناسب، اجتناب از تکلف و اشراف‌زدگی، پرهیز از مجاورت با اهل شر و فساد، اجتناب از غضبی بودن زمین و مراعات حال همسایگان را از عوامل مداخله‌گر مهم در انتخاب مسکن می‌داند (GoliZavarehGhomshee, 2004, p. 40). در تعاریف، از محله به اجتماع ساکن و متمرکز در یک منطقه یا محل کوچک در داخل یک مکان بزرگ‌تر مانند شهر یاد شده است؛ محله قسمت نسبتاً بزرگی از شهر است که واجد خصوصیات یکدست و مشابه باشد و ناظر عملاً بتواند به آن وارد شود. مظاهر یک محله را می‌توان همیشه از درون آن شناخت و گاه نیز ممکن است وقتی ناظر از کنار آن می‌گذرد یا به‌جانب آن می‌رود، از بیرون به شناسایی آید (Lynch, 1918). محله شامل یک بلوک شهری است که تصویر ذهنی افراد از محیط کالبدی و اجتماعی آن دارای مرز و حدود مشخص و قابل‌تعریف باشد (Heydari, Motaleb, & Moradian, 2018, p. 3). از منظر برنامه‌ریزی شهری، می‌توان محله را به‌صورت بخش قابل‌شناسایی از محدوده شهری یا محدوده‌ای ترکیب‌شده از کاربردهای تأمین‌کننده نیازهای ساکنان تعریف کرد (HajiAliAkbari, 2017, p. 4). در «شان‌دیگار»، محله، مکان زندگی روزمره تعریف شده است. «گانز»^۵ محله را روستائیان شهری معرفی می‌کند. واژه‌های محله و اجتماع محلی در زبان انگلیسی اغلب به‌جای هم استفاده شده‌اند؛ منظور از اجتماع محلی، شبکه روابط بین فردی و رابطه یک فرد با گروه است. همان‌طور که در فرهنگ آکسفورد، اجتماع محلی به معنای مجموعه‌ای از انسان‌ها است که در یک مکان، ناحیه یا محدوده مشترک زندگی می‌کنند و ویژگی‌های مشترکی چون مذهب، شغل، نژاد، قومیت و نظایر این‌ها آنان را با یکدیگر پیوند می‌دهد (Abdola-

مکان و «همسایگی» آنان نیست. این ویژگی مهم، مفهوم سکونت در مکان تاریخی و تمایلات شدید به ماندن در آن را حتی در شرایط بحران، متفاوت می‌سازد. جدول ۱، به شاخصه‌های محله از نگاه نظریه‌پردازان می‌پردازد.

جدول ۱: ویژگی‌های محله از نگاه نظریه‌پردازان

نظریه پرداز	تبیین مفهوم محله
رایت و اشتاین (۱۹۲۸)	تمایز سیمای بیرونی و درونی محله، خصوصیات مشترک اجزای محله
کولی	تأکید بر نقش گروه‌های اولیه
پری (۱۹۳۹)	دسترسی آسان به خدمات عمومی موردنیاز خانواده‌ها (مدرسه، مغازه‌های خرده‌فروشی و امکانات تفریحی)
هاوارد (۱۹۵۷)	وجود فضای سبز کافی، تعیین مرزهای محله، امکان دسترسی پیاده به خدمات روزمره، استفاده کمتر از وسایل نقلیه موتوری
لینچ (۱۹۶۰)	تمایز سیمای بیرونی و درون محله، خصوصیات مشترک اجزای محله
ویر (۱۹۶۴)	وجود روابط مشترک بین ساکنان
ترنر و فیچتر (۱۹۷۰)	بستری برای برقراری روابط
شولتز (۱۹۷۹)	معنایابی مکان توسط ساکنان از طریق تمایز عرصه بیرونی و درونی، مرز و قلمرو مکان (محصوریت و مرکزیت)
داونز (۱۹۸۱)	محله همان چیزی است که ساکنین آن را محله می‌دانند.
کارپات (۱۹۸۵)	- واحدی فیزیکی و اجتماعی با سازمان‌های اجتماعی بزرگ‌تر از خانواده و کوچک‌تر از شهر - ناحیه‌ای از شهر و عامل آسودگی خاطر
میشیل (۱۹۸۹)	- قسمتی از شهر که به‌وسیله مرزهایی مشخص شده است. - گونه‌هایی از واحدهای مسکونی با استقرار یک مرکز تجاری در مرکز آن
رایپورت (۱۹۹۷)	ابزاری برای بازیابی هویت شهروندان
بارتن (۲۰۰۳)	بخشی از سازمان فضایی شهر با تعاملات چهره به چهره رخ افراد
گراف (۲۰۰۵)	بخشی از شهر با لبه‌های کارکردی یا فضایی هویت دار و ترکیب عملکردهای کوچک‌مقیاس
آلن (۲۰۰۷)	مکان سرمایه‌گذاری شده توسط ساکنان

(Authors Based on Ghorashi, Azkia, & Mahdavi, 2015; Hanachee & Rezaei, 2015)

تعریف می‌شود که می‌توان این مفهوم را در سه گروه اصلی هویت‌بخشی، سرمایه اجتماعی و امر ذهنی طبقه‌بندی کرد (Ghorashi, Azkia, & Mahdavi, 2015, p. 230) و از آنجاکه برای انتخاب محل زیست باید به تعیین محورهای توسعه آینده در منطقه، حذف مناطق نامناسب که دارای قابلیت ایجاد مجتمع‌های زیستی نبوده و همچنین توجه به سکونتگاه‌ها و صنایع موجود، مطالعه و بررسی مباحث ترافیکی، جامعه‌شناسی، روانشناسی محیط، جغرافیا، هواشناسی، زیست‌شناسی و نیز مطالعه سیستم‌ها در مورد GIS با هدف تعیین بهترین نقاط جهت سکونت‌گاه‌ها توجه نمود (MirRiahi, 2009, p. 159)، می‌توان اذعان داشت که برای انتخاب محل سکونت، معیارهای زیر اثرگذار خواهند بود:

۱. معیار اجتماعی- فرهنگی، به مفهوم وجود فضاهای مناسب برای فعالیت‌های اجتماعی و بازی کودکان، مجاورت با فضاهای مرکزی و عمومی شهر، امنیت و آرامش

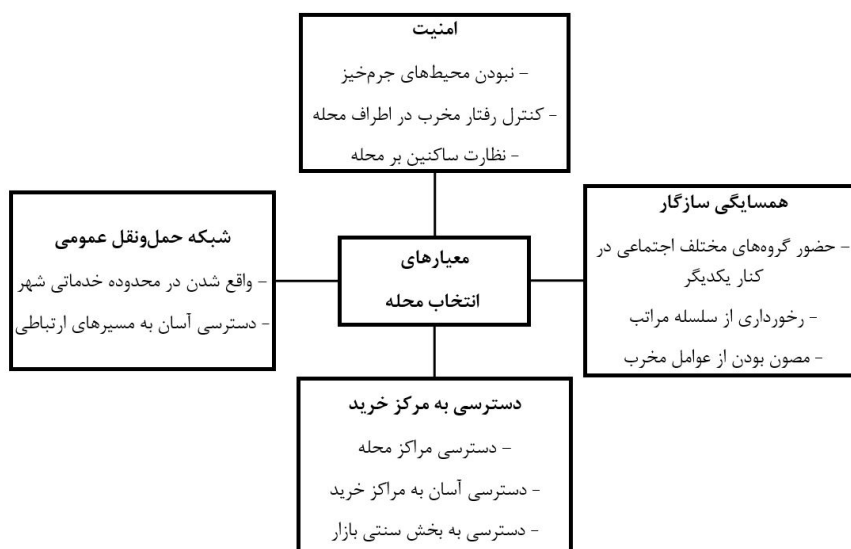
نگاهی به تعاریف مختلف نشان می‌دهد که در اکثر تعاریف، وجود روابط متقابل و شبکه‌های اجتماعی میان آن‌ها، ارزش‌ها و منافع مشترک و واقع بودن در یک محله با مرزهای جغرافیایی مشخص به‌عنوان خصائص اصلی یک باهمستان می‌تواند تعریف شود (Hajipour, 2006, p. 40) که در فضای محله نمود پیدا می‌کند.

۲-۲- محله، شهروند و معیارهای محله‌گزینی

در ساده‌ترین تعریف، محله از خانه‌های مجاور هم در یک فضای جغرافیایی کامل تشکیل می‌شود. خانواده‌ها به محله مسکونی همان احساس خانه مسکونی خود را دارند و با ورود به یک محله خود را در یک محیط آشنا و مثل خود می‌بینند (Gharaee, RadJahanbani, & Rashid, pour, 2010, p. 20) از این‌رو، محله تحت عنوان مفاهیم حس تعلق، حس اصالت، هویت مذهبی، احساس امنیت، اعتماد، روابط اجتماعی، تصورات ذهنی و هنجارشکنی

محله، مجموعه‌های همسایگی سازگار (از لحاظ اجتماعی).
۲. معیار محیطی- کالبدی، به مفهوم وجود فضای لازم برای مدیریت بحران و ضرورت، وجود فضای مناسب برای تأمین فضای سبز، منظر مناسب محیط پیرامونی، وجود فضای مناسب برای پارکینگ.
۳. معیار خدماتی، با شاخصه‌هایی همچون دسترسی به مراکز خرید ضروری و عمده، دسترسی به مراکز آموزشی و فرهنگی، دسترسی به خیابان و مسیر ماشین‌رو.
۴. در نهایت معیار اقتصادی- حقوقی، به مفهوم قابل استطاعت بودن تأمین زمین و مسکن، شرایط حقوقی زمین (Arasteh & Azizi, 2013, p. 340).
باقر زاده و همکاران، دو معیار عمومی (سازگاری، کارایی، ایمنی و آسایش) و اختصاصی (شرایط استقرار و جمعیت زیرپوشش) را برای انتخاب محل سکونت برمی‌شمارند و بر این عقیده‌اند که چنانچه این معیارها به‌طور کامل محقق نشود، محیط مسکن مطلوب نخواهد بود (Bagherzadeh, 2013).
اخوان عبداللهیان و همکاران نیز سازگاری، آسایش، کارایی، مطلوبیت، سلامتی و استانداردهای ایمنی را از مهم‌ترین شاخص‌های کالبدی- فضایی مؤثر در مکان‌یابی می‌دانند (Akhava, nabdollahiyan, Taghvaei, & Varesi, 2017, p. 126).
مفیدی شمیرانی و مضطرزاده در پژوهشی با عنوان تدوین معیارهای ساختار محلات شهری پایدار، از معیارهای کالبدی، اجتماعی- فرهنگی، حمل‌ونقل و ارتباطات، سطح خدمات، اقتصاد، مدیریت صحیح، توجه به حساسیت‌های زیست‌محیطی و معیارهای انسانی به‌عنوان معیارهای ساختار محلات پایدار سخن گفته‌اند (Mofidishem, irani & Moztarzadeh, 2014, p. 64).
می‌توان به عوامل اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی که منعکس‌کننده روندهای اساسی در محیط، سیستم‌های

شکل ۱: مدل مفهومی معیارها و شاخصه‌های محله‌گزینی

۳. ساختار معماری محله در محلات مورد مطالعه

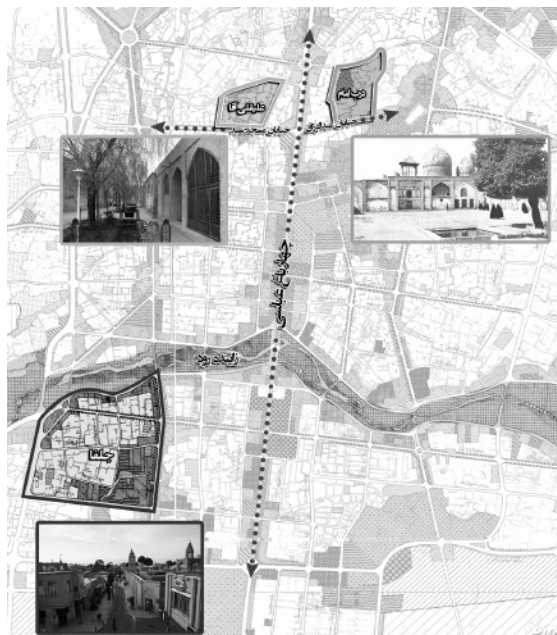
سکونت مبتنی بر تعامل و تبعیت از الگوهای جمعی زندگی، مهم‌ترین شاخصه پایداری حیات در محله‌های

تاریخی است. در محله‌های جلفا (صفوی)، درب امام و علیقلی آقا (قاجاری)، الگوهایی از سکونت موج می‌زند که مطالعه و رهیافت‌های حاصله از آن می‌تواند، بسترهای شکل‌گیری پایداری را در معماری محله‌ها به ارمغان آورد.

جدول ۲: شاخصه‌های توصیفی محله‌های سه‌گانه

محل	دوره	شخصیت محل
جلفا	صفوی	تاریخی؛ متأثر از معماری دوره صفوی
علیقلی آقا	قاجاری	سنتی- تاریخی؛ متأثر از بناهای تاریخی حمام، مسجد و بازارچه
درب امام	قاجاری	مذهبی؛ متأثر از امامزاده درب امام

شکل ۲: موقعیت محلات مورد مطالعه

۴. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر در زمره پژوهش‌های کمی- کیفی است. از حیث ماهیت، مبتنی بر توصیف و تحلیل و به شیوه اسنادی و میدانی صورت گرفته است. مبتنی بر مطالعات اسنادی، ابتدا شاخصه‌های مهم در انتخاب محل سکونت شناسایی شده و از میان آن‌ها، چهار شاخصه با درجه اهمیت بالا انتخاب شدند. جهت وزن‌دهی به شاخصه‌ها، تعیین اولویت و درجه اهمیت آن‌ها، کاربرد تک‌گویه‌ای طراحی شد و در بخش میدانی از پرسش‌شوندگان خواسته شد که به هریک از شاخص‌های چهارگانه، امتیازی بین ۱ تا ۱۰ داده و بدین ترتیب شاخصه‌ها روی طیف ۱۰ درجه‌ای طبقه‌بندی شد. به منظور بررسی عوامل مؤثر در

انتخاب محله مسکونی در بافت‌های تاریخی، ضمن توجه به پراکندگی نمونه‌ها در شهر و موقعیت‌های اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی آن‌ها، برآورد حجم نمونه‌ها به روش گولر^{۱۳} (غربال‌گری گزینه‌های مناسب‌تر از میان گزینه‌های فراوان) تعیین شد. در انتخاب محله‌ها، شاخص قدمت و اصالت، هم از حیث کالبد و ابنیه و هم از بعد ساختار بومی مورد توجه قرار گرفته و محله‌ها بر اساس زمینه تاریخی، از محله‌های سلجوقی، صفوی و قاجاری اصفهان و بر مبنای طبقه‌بندی خوشه‌ای انتخاب شده‌اند. به منظور رعایت توازن بین محلات سه‌گانه (درب امام A، علیقلی آقا B و جلفا C)^{۱۴}، جامعه پرسش‌شونده، ۹۰ نفر (۳۰ نفر از هر محله) در نظر گرفته شده و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش AHP^{۱۵}، انجام شده است.

شکل ۳: چشم‌انداز محله‌ها و موقعیت مکانی آن‌ها در شهر

محله جلفا که قدمت آن به دوران صفویه بازمی‌گردد، محل سکونت آرام‌نمای است که حدود سیصد سال پیش در این منطقه ساکن شدند. هرچند وضع کنونی محله، یکپارچگی و اصالت گذشته را ندارد، با این وجود، هم‌زیستی از هر گرایش مسیحیت، تأثیر مستقیمی روی این محله گذاشته است.

محله علیقلی آقا از محله‌های اصیل اصفهان و زیرمجموعه محله بیدآباد است و قدمت آن به دوران قاجار بازمی‌گردد. وجود مجموعه‌ای بی‌نظیر شامل مسجد، حمام، آب‌انبار بر اصالت‌های آن افزوده است.

محله درب امام در محله سنبلستان واقع شده و یکی از محله‌های باارزش شهر اصفهان است. قدمت این محله به دوران سلجوقی بازمی‌گردد و هنوز هم ساختار اجتماعی محله انسجام خود را حفظ کرده است.

(Authors Based on Renovation and Improvement Organization, Isfahan, 2019)

۵. تحلیل داده‌ها

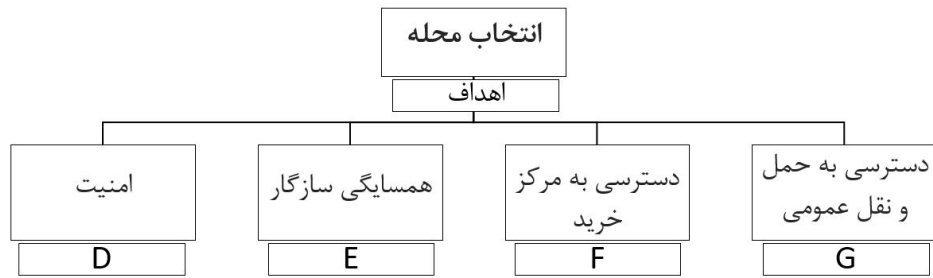
تحلیل داده یا داده‌کاوی^۶، فرآیند ارزیابی داده با استفاده از ابزارهای آماری و تحلیلی است که به منظور تعیین اطلاعات مفید و کمک به تصمیم‌گیری در ارتباط با یک موضوع خاص به کار می‌رود. بر این اساس و منطبق بر زمینه تاریخی و اصالت محله‌ها، چهار مؤلفه دسترسی به حمل‌ونقل عمومی، دسترسی به مرکز خرید، همسایگی سازگار و امنیت مورد بررسی قرار گرفته، با یکدیگر مقایسه شده و نتایج به دست آمده است.

۵-۱- عوامل مؤثر بر محله‌گزینی مبتنی بر روش AHP

فرآیند تحلیل سلسله‌مراتب، روشی است منعطف، قوی و ساده که برای تصمیم‌گیری در شرایطی که معیارهای تصمیم‌گیری متضاد، انتخاب بین گزینه‌ها را با مشکل

مواجه می‌سازد، مورد استفاده قرار می‌گیرد. این روش با توجه به سادگی، انعطاف‌پذیری، به‌کارگیری معیارهای کمی و کیفی به‌طور هم‌زمان و نیز قابلیت بررسی سازگاری در قضاوت‌ها می‌تواند در بررسی موضوعات مربوط به برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای کاربرد مطلوبی داشته باشد. تبدیل موضوع یا مسئله مورد بررسی به یک ساختار سلسله‌مراتبی، مهم‌ترین بخش در فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی می‌باشد؛ از این رو با تجزیه مسائل پیچیده، فرآیند سلسله‌مراتبی آن‌ها را به شکلی ساده که با ذهن و طبیعت انسان مطابقت داشته باشد، تبدیل می‌کند. در این پژوهش در گام نخست، با بهره‌گیری از روش AHP، ساختار سلسله‌مراتبی شاخصه‌های چهارگانه امنیت، همسایگی سازگار، دسترسی به مرکز خرید و دسترسی به شبکه حمل‌ونقل عمومی که مبتنی بر مطالعات تعیین‌شده‌اند، مشخص گردیده است (شکل ۴).

شکل ۴: سلسله مراتب انتخاب محله مسکونی

در گام دوم، جهت تعیین ضریب اهمیت هر یک از مؤلفه‌ها، یعنی شدت برتری هر معیار نسبت به معیار دیگر، به صورت دوجه دو باهم مقایسه شده‌اند. این مقایسه‌ها در یک ماتریس $n \times n$ (در این حالت 4×4) ثبت شده است. مبنای قضاوت با توجه به جدول ۳ بررسی شدت برتری شاخصه I نسبت به J را نشان می‌دهد. عناصر این ماتریس همگی مثبت بوده و با توجه به اصل شروط معکوس در فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (اگر اهمیت I نسبت به J برابر $k/1$ باشد، اهمیت عنصر J نسبت به I برابر $1/k$ خواهد بود)، دو مقدار

عددی a و $1/a$ خواهیم داشت. به‌طور مثال با توجه به ماتریس مقایسه دوجه‌دویی معیارها، شدت برتری معیار امنیت (D) نسبت به معیار همسایگی سازگار (E) ۳ بوده که منظور از ۳، با توجه به جدول ۳، اهمیت اندکی بیشتر معیار D نسبت به معیار E بوده است. از این رو شدت برتری معیار E نسبت به معیار D با توجه به شرط معکوس، $1/3$ خواهد بود. از آنجاکه ۴ معیار در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است، بنابراین ۶ قضاوت باید صورت گیرد.

جدول ۳: مقیاس ۹ کمیتی برای مقایسه دوجه‌دویی شاخصه‌ها

	D	E	F	G	توضیح	تعریف	امتیاز
D	۱	۳	۷	۵	در تحقق هدف دو شاخصه اهمیت مساوی دارند.	اهمیت مساوی	۱
E	$\frac{1}{3}$	۱	۵	۳	تجربه نشان می‌دهد که در تحقق هدف اهمیت I بیشتر از J است.	اهمیت اندکی بیشتر	۳
F	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{5}$	۱	$\frac{1}{3}$	تجربه نشان می‌دهد که در تحقق هدف اهمیت I خیلی بیشتر از J است.	اهمیت بیشتر	۵
G	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{3}$	۳	۱	تجربه نشان می‌دهد که در تحقق هدف اهمیت I خیلی بیشتر از J است.	اهمیت خیلی بیشتر	۷
	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{3}$	۳	۱	اهمیت بیشتر I نسبت به J به اثبات رسیده است.	اهمیت مطلق	۹

(Zebardast, 2002, p. 3)

و سپس نرمالیزه شده است. همان‌طور که مشخص است، مجموع ضریب اهمیت معیارهای چهارگانه مزبور معادل یک است و نشان‌دهنده نسبی بودن اهمیت معیارها است. ضریب اهمیت معیارهای شکل ۴ به شرح زیر می‌باشد.

برای تعیین ضریب اهمیت گزینه‌ها، روش‌های متنوعی از جمله مجموع سطری، مجموع ستونی، میانگین حسابی و روش میانگین هندسی وجود دارد که در این پژوهش به دلیل دقت بیشتر، از روش میانگین هندسی استفاده شده است. در این روش میانگین هندسی هر ردیف به‌دست آمده

جدول ۴: ضریب اهمیت معیارها منطبق بر شکل ۴

W_D (امنیت در محل) = ۰.۵۶	W_F (دسترسی به مرکز خرید) = ۰.۰۷
W_E (داشتن همسایگی سازگار) = ۰.۲۶	W_G (دسترسی به حمل و نقل عمومی) = ۰.۱۱

جهت تعیین ضریب اهمیت گزینه‌ها در هر محله، ارجحیت هریک از آن‌ها در ارتباط با هر یک از شاخصه‌ها مورد قضاوت قرار گرفته است. مبنای این قضاوت این بار مقیاس

۹ کمیتی (ماتریس 3×3) است؛ با این تفاوت که در مقایسه گزینه‌ها در ارتباط با هر یک از شاخصه‌ها بحث کدام گزینه مهم‌تر است، مطرح نیست؛ بلکه کدام گزینه ارجح است؟

علاوه بر تعیین مجموع نمرات شاخصه‌ها در هر محله، ارجحیت هر شاخصه در هر محله نسبت به محله دیگر را مشخص نماید. بر اساس امتیازات حاصله، امکان مقایسه بین نظرات پرسش‌شوندگان به معیارهای چهارگانه در هر سه محله به دست می‌آید (جدول ۴).

و چقدر؟ مطرح است. به‌طور مثال در محله A کدام معیار دارای اهمیت بیشتری است و چه مقدار؟ با به‌کارگیری طیف لیکرت یا مجموع نمرات در فرآیند پژوهش میدانی، دیدگاه پرسش‌شوندگان در هر محله نسبت به هر کدام از معیارها به‌طور مجزا سنجیده شده است. این طیف می‌تواند

جدول ۵: نتایج جدول طیف لیکرت

شاخصه	شاخصه ۱	شاخصه ۲	شاخصه ۳	شاخصه ۴
	(D)	(E)	(F)	(G)
محله A	%۴۶	%۸۴	%۶۶	%۸۸
محله B	%۸۰	%۹۴	%۹۶	%۱۰۰
محله C	%۵۴	%۶۴	%۷۶	%۶۶

$$\left\{ \begin{array}{l} 1 \quad B > C > A \\ 2 \quad B > A > C \\ 3 \quad B > C > A \\ 4 \quad B > A > C \end{array} \right.$$

دیگر در جایگاه بعدی قرار گرفته‌اند. نتایج ماتریس اهمیت گزینه‌ها، مقایسه زوجی هر کدام از معیارها در سه محله به‌صورت جداگانه است و برگرفته از امتیازاتی است که از طیف لیکرت به‌دست آمده است (جدول ۶).

۶. بحث و یافته‌ها

تفسیر اطلاعات مبین آن است که محله علیقلی آقا (B) در هر چهار شاخصه، بالاترین امتیاز را کسب نموده و دو محله

جدول ۶: مقیاس ۹ کمیتی برای مقایسه دوبه‌دویی گزینه‌ها

D:	A	B	C	E:	A	B	C														
A	۱	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{3}$	A	۱	$\frac{1}{3}$	۵	<table border="1"> <thead> <tr> <th>امتیاز ارجحیت</th> <th>تعریف</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱</td> <td>ترجیح یکسان</td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>کمی ارجح</td> </tr> <tr> <td>۵</td> <td>ترجیح بیشتر</td> </tr> <tr> <td>۷</td> <td>ترجیح خیلی بیشتر</td> </tr> <tr> <td>۹</td> <td>کاملاً ارجح</td> </tr> </tbody> </table>	امتیاز ارجحیت	تعریف	۱	ترجیح یکسان	۳	کمی ارجح	۵	ترجیح بیشتر	۷	ترجیح خیلی بیشتر	۹	کاملاً ارجح	
امتیاز ارجحیت	تعریف																				
۱	ترجیح یکسان																				
۳	کمی ارجح																				
۵	ترجیح بیشتر																				
۷	ترجیح خیلی بیشتر																				
۹	کاملاً ارجح																				
B	۷	۱	۵	B	۳	۱	۷														
C	۳	$\frac{1}{5}$	۱	C	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{7}$	۱														
G:	A	B	C	F:	A	B	C														
A	۱	$\frac{1}{5}$	۵	A	۱	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{3}$														
B	۵	۱	۹	B	۷	۱	۵														
C	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{9}$	۱	C	۳	$\frac{1}{5}$	۱														

(Zebardast, 2002, p. 5)

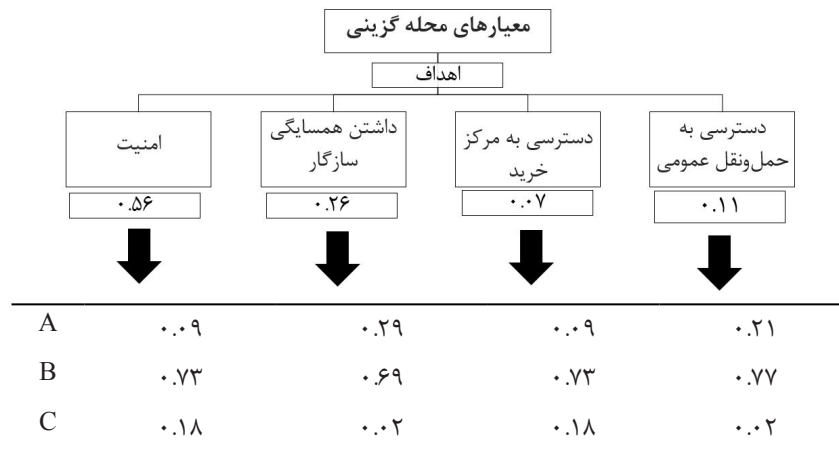
با توجه به ماتریس ضرایب اهمیت شاخصه‌ها و بررسی اهمیت هر شاخصه در سه محله منتخب و پس از نرمالیزه کردن، ضرایب اهمیت شاخصه‌های چهارگانه در هر محله تعیین شده که در جدول ۷ مشخص شده است.

جدول ۷: ضرایب اهمیت هر یک از گزینه‌ها در هر محله

امنیت (D)	$W_A = 0.09$	$W_B = 0.73$	$W_C = 0.18$
داشتن همسایگی سازگار (E)	$W_A = 0.29$	$W_B = 0.69$	$W_C = 0.02$
دسترسی به مرکز خرید (F)	$W_A = 0.09$	$W_B = 0.73$	$W_C = 0.18$
دسترسی به حمل‌ونقل عمومی (G)	$W_A = 0.21$	$W_B = 0.77$	$W_C = 0.02$

با به دست آمدن ضرایب اهمیت شاخصه‌ها در هر محله، امتیاز نهایی هر یک از گزینه‌ها تعیین شده (شکل ۵) و

شکل ۵: ضریب اهمیت شاخصه‌ها و گزینه‌ها در سلسله‌مراتب محله‌گزینی

به خود اختصاص داده است. ساکنان محله علیقلی‌آقا، امنیت را مهم‌ترین موضوع برای سکونت دانسته‌اند؛ نتایج به‌دست‌آمده از طیف لیکرت نیز این استنتاج را تأیید نموده است. شاخصه همسایگی سازگار، دسترسی به مرکز خرید و حمل‌ونقل عمومی در رتبه‌های بعدی انتخاب قرار گرفته‌اند (جدول ۸).

مبتنی بر تحلیل‌ها، محله علیقلی‌آقا (گزینه B)، مناسب‌ترین مکان برای محله‌گزینی است و محله‌های درب امام (گزینه A) و جلفا (گزینه C) به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار می‌گیرند. محله علیقلی‌آقا با اختلاف قابل‌ملاحظه‌ای از دو محله دیگر در اولویت قرار گرفته است. همچنین از حیث رتبه‌بندی شاخصه‌ها، شاخصه امنیت با میانگین امتیاز ۹،۸ بالاترین جایگاه را در بین پرسش‌شوندگان

جدول ۸: ضریب نهایی شاخصه‌ها در محله‌های مطالعاتی

محله	امنیت	همسایگی سازگار	دسترسی به مرکز خرید	دسترسی به سیستم حمل‌ونقل عمومی	امتیاز نهایی
A	۰.۰۵۱	۰.۰۷۶	۰.۰۰۶	۰.۰۲۳	۰.۱۵۶
B	۰.۴۰۹	۰.۱۷۹	۰.۰۵۱	۰.۰۸۵	۰.۷۲۴
C	۰.۱	۰.۰۰۵	۰.۰۱۳	۰.۰۰۲	۰.۱۲۰

از این طریق به ارائه منظر جدیدی از مبانی و معیارهای محله‌گزینی دست پیدا نماید.

۸. نتیجه‌گیری

محله به‌عنوان قدیمی‌ترین و پایدارترین الگوی حیات در شهرهای تاریخی همواره مورد توجه بوده و ساکنان در پیشبرد آن نقش حیاتی بر عهده داشته‌اند. شناسایی زمینه‌های استمرار سکونت از منظر ساکنان، علاوه بر تقویت حیات اجتماعی، زمینه‌های تداوم سکونت در بافت‌های تاریخی را فراهم خواهد ساخت. پژوهش حاضر، ضمن تبیین شاخصه‌های محله‌گزینی در بین شهروندان اصفهانی و وزن‌دهی به آن‌ها، میزان اثرگذاری مؤلفه‌ها را در محله‌های مطالعاتی مورد بررسی قرار داده است و با طرح این پرسش که شاخصه‌های محله‌گزینی در بافت تاریخی شهر اصفهان چیست؟ چهار شاخص امنیت، همسایگی سازگار، دسترسی به مرکز خرید و دسترسی به شبکه حمل‌ونقل عمومی را مبتنی بر آراء صاحب‌نظران، تبیین نموده و با استفاده از روش گولر و تحلیل بر اساس

یافته‌ها مبین آن است که محله علیقلی‌آقا به دلیل یکپارچگی بافت، غلبه قشر بومی و قرابت‌های اجتماعی بالای ساکنان، حائز بالاترین امتیاز است. این شناخت نسبی سبب شده تا نوعی نظارت اجتماعی ناملموس بر مناسبات اجتماعی ساکنان حاکم باشد و این مهم، سبب افزایش رضایت ساکنان شده است. ضریب امنیت در محله‌های درب امام و به‌ویژه جلفا، به دلیل تغییر چهره بافت از منظر مهاجرت تدریجی ساکنان بومی و تلاقی با ساختارهای اجتماعی- فرهنگی ناهمگون، فاقد چنین ویژگی‌هایی است.

۷. آینده‌پژوهی

پژوهش حاضر، به تحلیل و اولویت‌بندی شاخصه‌های محله‌گزینی از منظر ساکنان پرداخته است. بدون تردید مؤلفه‌های متعددی در تعیین معیارهای محله‌گزینی مؤثرند. خاستگاه فرهنگی و اجتماعی شاخصه‌های چهارگانه مبتنی بر ثبت و آنالیز قرارگاه‌های رفتاری، پژوهش مکملی است که می‌تواند در پژوهش‌های آتی مورد بررسی قرار گیرد تا

و عامل مهم تداوم کیفی سکونت در بافت‌های تاریخی برشمرد. همچنین شبکه حمل‌ونقل عمومی به‌عنوان کنش اجتماعی بین شهروندان، اولویت‌های مهم بعدی محله‌گزینی از سوی ساکنان تعیین شده است. در پاسخ به پرسش دوم که آیا با جابجایی مکانی، شاخصه‌های محله‌گزینی تغییر می‌کند؟ تحلیل‌های صورت گرفته منطبق بر روش AHP، دلالت بر آن دارد که شاخصه‌ها دارای رابطه معناداری با یکدیگر هستند و متناسب با سطح و عمق آن‌ها، تداوم حیات و پایداری سکونت در آن‌ها متغیر است و متناسب با ظرفیت‌های هر محله، انتخاب معیارها نیز تغییر می‌کند. لذا نگاه یک‌سویه به هر یک از مؤلفه‌ها به‌منزله کاهش گرایش ساکنان و تنزل میزان ماندگاری آن‌ها در محله‌ها خواهد شد و در مقابل توجه به کنش ارتباطی میان مؤلفه‌های چهارگانه مطرح‌شده، زمینه پایداری و استمرار سکونت در محله‌ها را رقم خواهد زد.

طیف لیکرت، درجه اهمیت آن‌ها را در سه محله تاریخی علیقلی‌آقا، درب امام و جلفا مورد آزمون قرار داده است. مطالعات مبین آن است که تلاش‌ها در راستای دستیابی به پایداری محلی درگرو ارتقاء کیفیت است. از حیث ارزش‌گذاری، شاخص امنیت به‌عنوان یکی از الزامات اساسی کیفیت زیست شهروندان و بستر ارتباطات اجتماعی ساکنان و پیش‌نیاز اجتماع سالم، در هر سه محله مهم‌ترین اولویت در محله‌گزینی شهروندان تعیین شده است. این مهم مبین آن است که با افزایش ضریب امنیت محله، میل به سکونت نیز افزایش خواهد یافت. همسایگی سازگار و به تعبیری، سازگاری و همسویی اجتماعی میان واحدهای همسایگی، مؤلفه مهم دیگری است که در محله‌گزینی شهروندان اثر مستقیم دارد. دسترسی به مراکز خرید، شاخصه مهم دیگری است که در انتخاب شهروندان اصفهانی برای محل سکونت اثرگذار است. از این‌رو، تداوم کاربری بازارچه‌های محلی را می‌توان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های زیست پایدار

پی‌نوشت

1. Turner
2. Fichter

۳. تاریخچه پیدایش مفهوم زندگی به زمان ارسطو در ۳۸۵ سال پیش از میلاد مسیح بازمی‌گردد. در آن دوران ارسطو، «زندگی خوب» یا «خوب زندگی کردن» را به معنای شاد بودن در نظر گرفته است. برای اطلاعات بیشتر نک:

-سحرناز، نجات. (۱۳۸۷). کیفیت زندگی و اندازه‌گیری آن، مجله تخصصی اپیدمیولوژی ایران، (۲) ۴، ص ۵۷.

4. Kevin Andrew Lynch
5. Gonz
6. Christian Norberg-Schulz
7. Lewis Mumford
8. Ebenezer Howard
9. Charles Cooley
10. Clarence Perry
11. Amos Rapoport
12. Sian Barbara Allen
13. Goeller Scorecard

۱۴. در این پژوهش، محله درب امام با حرف A، علیقلی‌آقا با B و جلفا با C و همچنین شاخصه امنیت با D، همسایگی سازگار E، دسترسی به مرکز خرید با F و دسترسی به شبکه حمل‌ونقل عمومی با G نشان داده شده است.

15. Analytical Hierarchy Process
16. Data Analysis

REFERENCES

- Holy Quran
- Abdolahi, M., Tavakolinia, J., & Sarrafi, M. (2010). Theoretical Study of the Concept of Neighborhood and its Redefinition with Emphasis on the Conditions of Urban Neighborhoods of Iran. *Journal of Human Geography Research*, 2(72), 82-103. <https://jhgr.ut.ac.ir>
- Akhavanabdollahiyan, M.R., Taghvaei, M., & Varesi, H.R. (2017). Determining Vulnerable Applications and Criteria for Spatial Locating With Emphasis on Unnatural Crises with AHP Method (Case Study: Sabzevar). *Journal of Geographical Researches*, 32 (1), 121-136. <http://georesearch.ir>
- Alanbari, M., & Alisawy, A. (2014). Selecting Urban Sustainability indicators for Residential Neighborhoods in Iraqi city. *Journal of Babylon University. Engineering Sciences*, 4(22), 979-988. <https://www.iasj.net>
- Arasteh, M., & Azizi, M.M. (2013). Locating Sustainable Residential Complex in Central Zone of Yazd City Using the ANP Method. *Journal of Armanshahr Architecture & Urban Development*, 5(9), 333-347. <http://www.armanshahrjournal.com>
- Avicenna. (1023). *The Canon of Medicine of Avicenna*, (A. Sharfekandi, Trans.).
- Bagherzadeh, A., Mohammadi, Sh., & Shaghafi, Sh. (2013). An Analysis of Location of Residential Complex with Land Use Planning Approach: Case Study of Golshan Shabestar Residential Complex Design. International Conference on Civil, Architectural and Sustainable Urban Development at Tabriz Branch, Islamic Azad University, 1-14.
- Bastanirad, M. (2012). District in the Iranian Cities of Early Islamic Centuries. *Journal of Historical Researches*, 6(10), 1-30. <http://ensani.ir>
- Epley, D.R., & Menon, M. (2008). A Method of Assembling Cross-sectional Indicators into a Community Quality of Life. *Social Indicators Research*, 88 (2). <https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-007-9190-7>
- Fryback, D., Palta, M., Cherepanov, D., Bolt, D., & Kim, J.S. (2010). Comparison of Five Health-Related Quality-of-Life Indexes Using Item Response Theory Analysis, Medical Decision Making. *An International Journal of the Society for Medical Decision Making*, 30(1), 5-15. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2812696>
- GhaediTalkhonche, A., & Danaeina, A. (2016). Investigating the Factors Affecting the Decline in the Quality of Sustainability in Urban Spaces Case Study: Jolfa Square of Isfahan. International Congress of Civil, Architectural and Urban Development, Shahid Beheshti University, 1-16.
- Gharaee, F., RadJahanbani, N., & Rashidpour, N. (2010). Study of Sense of safety in Different Urban Areas, Case Study: a Comparison of Regions 2 and 11 of Tehran Municipality. *Journal of Armanshahr Architecture & Urban Development*, 3(4), 17-32. <http://www.armanshahrjournal.com>
- Ghorashi, S.M., Azkia, M., & Mahdavi, S.M. (2015). Sociological Redefinition of the Concept of Neighborhood from the Residents' Viewpoint: A Phenomenological Study of Kan Neighborhood in District 5 of Tehran. *Journal of Community Development (Rural and Urban Community)*, 2(7), 221-240. <https://jrd.ut.ac.ir>
- GoliZavarehGhomshee, Gh. (2004). Home and Housebuilding in the Realm of Morality and Virtue. *Journal of Pasdare-Eslam*, 273, 38-42. <http://pasdareeslam.com>
- Guo, J., & Bhat, Ch. (2006). Residential Location choice modeling: Accommodating Sociodemographic, School Quality and Accessibility Effects. Department of Civil Engineering, University of Texas at Austin, Austin.
- HajiAliAkbari, K. (2017). Definition of the Criteria and Indices of neighborhood Sustainability (With Emphasis on Functional Aspect) Case Study: Deteriorated Neighborhoods in Tehran. *Journal of BAGH-E NAZAR*, 14(51), 45-60. <http://www.bagh-sj.com>
- Hajipour, Kh. (2006). Community Based Planning an Efficient Approach for Sustainable Urban Management. *Journal of HONAR-HA-YE-ZIBA*, 26(1), 37-46. <https://jfaup.ut.ac.ir>
- Hanachee, P., & Rezaei, N. (2015). Studying the Factors Affecting the Habitation Methods in the Neighborhoods: Example of Oudlajan Neighborhood in Tehran. *Journal of HONAR-HA-YE-ZIBA Memari-Va-Shahrsazi*, 20(1), 31-40. <https://jfaup.ut.ac.ir>
- Heydari, A., Motalebi, Gh., & Moradian, S. (2018). Investigation of Place Attachment to Three Scales of Home, Neighborhood and City, (Case Study: Shiraz City). *Journal of HONAR-HA-YE-ZIBA*, 23(3), 95-106. <https://jfaup.ut.ac.ir>
- HongKim, J., Francesca, P., & Preston, J. (2005). The Intention to move and Residential choice Behaviour. *Journal of Urban Studies*, 9, 21-36. <https://journals.sagepub.com>
- Hosseini, S.F., & Soltani, M. (2018). A Comparative Investigation and Analysis between the Neighborhood Concept in the Traditional Urban System in Iran and Its Similar Patterns in Contemporary Period. *Journal of BAGH-E NAZAR*, 15(60), 15-28. <http://www.bagh-sj.com>
- Isfahan Municipality, Renovation and Improvement Organization, Deputy of Civil Engineering.
- Lynch, K. (1918). *The Image of the city*. (M. Mozayeni, Trans.). Tehran: University of Tehran Publication.

- MirRiahi, S. (2009). A Methodology for the Placement of Land Use in the Environment. *Journal of Environmental Sciences*, 6(2), 155-166. <http://envs.sbu.ac.ir>
- Mofidishemirani, S.M., & Moztarzadeh, H. (2014). Explaining the Sustainable Urban Community Structural Criteria. *Journal of BAGH-E NAZAR*, 11(29), 59-70. <http://www.bagh-sj.com>
- Norberg-Schulz, C. (1998). Architecture: Presence, Language, and Location, (A.R. Seyyed Hamedian, Trans.). Tehran, Nillofar Publication.
- Pagliara, F., Preston, J., & Simmonds, D. (2010). Residential Location Choice. University of Naples Federico Department of Transportation Engineering.
- Partovi, P. (2008). Phenomenology of Place. Farhangestan-e-Honar. Tehran.
- Poll, R. (2000). Perceived Urban Environmental Quality. The 2nd International Conference on Quality of Life in Cities, Singapore, 441-452.
- Pourserajian, M. (2015). Values of Historical Neighborhood and Criteria of Change According to Residents. *Journal of BAGH-E NAZAR*, 12 (35), 39-52. <http://www.bagh-sj.com>
- Rapoport, A. (2005). The Meaning of The Built Environment: A Nonverbal Communication, First Publish, Tehran, Processing and Urban Planning Company Publications.
- Saraei, M.H., Bahrami, F., & Mohrekesh, SH. (2012). The Identity Components for Historic Quarter of City Surrounding Context of Jame Mosque of Isfahan. *Journal of Studies on Iranian Islamic City*, 2(8), 27-36. <http://iic.icas.ir>
- Smersh, G., Smith, M., & Schwartz, A. (2003). Factors Affecting Residential Property Development Patterns. *Journal of Real Estate Research*, 25(1) 61-76. <https://aresjournals.org>
- ZamanzadehDarban, Z. (2017). The Typology of Factors Influencing Identity and Sense of Place in the Evolution of Neighborhood Theory with Meta-Analysis Approach. *Journal of Urban and Rural Management*, 48(16), 65-86. <http://ijurm.imo.org.ir>
- Zebardast, E. (2002). Application of Analytical Hierarchy Process in Urban and Regional Planning. *Journal of HONAR-HA-YE-ZIBA*, 10(0), 13-21. <https://jfaup.ut.ac.ir>

نحوه ارجاع به این مقاله

دانائی‌نیا، احمد و ترکی باغبادرانی، حامد. (۱۳۹۹). شاخصه‌های مؤثر در محله‌گزینی شهروندان اصفهانی در بافت تاریخی. نشریه معماری و شهرسازی آرمان شهر، ۱۳(۳۱)، ۶۵-۵۳.

DOI: 10.22034/AAUD.2020.118031.1441

URL: http://www.armanshahrjournal.com/article_113258.html

